

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **L. V.**, bytom V., v dovolacom konaní zastúpený A., proti odporcom **1/ Slovenskej republiky** – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, **2/ Generálna prokuratúra Slovenskej republiky**, Štúrova č. 2, Bratislava I, **o náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom**, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 9 C 19/2012, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. februára 2013 sp. zn. 14 Co 486/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. februára 2013 sp. zn. 14 Co 486/2012 a uznesenie Okresného súdu Lučenec z 19. októbra 2012 z č. k. 9 C 19/2012-119; **vec vracia** Okresnému súdu Lučenec na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Lučenec uznesením z 19. októbra 2012 č. k. 9 C 19/2012-119 zastavil konanie a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Rozhodol tak preto, lebo navrhovateľ si nesplnil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v sume 5.257,82 Eur (do 60 dní), ktorá mu bola uložená uznesením z 11. mája 2012, č. k. 9 C 19/2012-100 a ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. mája 2012 (§ 141a O. s. p.).

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 13. februára 2013 sp. zn. 14 Co 486/2012 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil i s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie navrhovateľ. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Prípustnosť dovolania vyvodil

z ustanovení § 237 písm. f/ O. s. p. Namietal, že uznesenie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci a že je nepreskúmateľné. Tvrdil, že po tom, ako nebol zložený preddavok na trovy konania, nie je vždy nevyhnutné konanie zastaviť. Namietal porušenie zásady rovnosti účastníkov konania. Tvrdil, že vyhovieť návrhu na uloženie povinnosť zložiť preddavok na trovy konania možno iba vtedy, ak z tejto povinnosti nie je vylúčený aj navrhujúci odporca.

Odporkyňa 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že inštitút preddavku na trovy konania má za cieľ eliminovať šikanózne návrhy v čo najväčšej možnej miere a preto navrhuje aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa zamietol.

Odporkyňa 2/ uviedla, že sa plne stotožňuje s obsahom vyjadrenia odporkyne 1/ na ktoré v podrobnostiach poukazuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas osoba oprávnená na tento procesný úkon, skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že (dovoláním) napadnuté uznesenie odvolacieho súdu treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanvej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanom v tejto procesnej forme je upravená v ustanovení § 239 O. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti uzneseniu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. a/, písm. b/ O. s. p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno podriaďiť pod žiaden dôvod prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 239 O. s. p., dovolanie podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe sa za odňatie možnosti konať pred súdom považuje aj taký postup, keď súdy zastavia konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky.

Keďže dovolateľ v predmetnej veci uviedol, že súd mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, dovolací súd sa osobitne zameril na zistenie, či v konaní došlo k vade vyplývajúcej z ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. a dospel k záveru, že k takejto vade v predmetnom konaní došlo.

So zreteľom na to, že konanie v predmetnej veci bolo v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p. zastavené, základnou otázkou bolo, či v predmetnej veci existovali zákonné dôvody pre takýto postup súdu (zastavenie konania), alebo či súd mal v konaní pokračovať.

V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa uznesením z 11. mája 2012, č. k. 9 C 19/2012-100 uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania (na jeho účet) v sume 5.257,82 Eur do 60 dní od právoplatnosti uznesenia. Rozhodol tak na návrh odporkyne 1/ z 13. apríla 2012 (č. l. 83) a po zistení, že u navrhovateľa sú splnené aj ďalšie zákonné podmienky na uloženie takejto povinnosti, keď v súdnom konaní uplatnil právo v sume 105.156,304 Eur (t. j. v sume presahujúcej 400 násobok životného minima), nepreukázal ani existenciu takých majetkových pomerov, ktoré by odôvodňovali jeho oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 1 O. s. p.). Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. mája 2012. Navrhovateľ, ale preddavok na trovy konania nezložil a nezložili ho ani odporkyňa 1/ a 2/. Následne súd prvého stupňa uznesením z 19. októbra 2012, č. k. 9 C 19/2012-119 konanie zastavil v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p.

Navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O. s. p. v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví (§ 141a ods. 1 O. s. p.).

Zo znenia vyššie uvedeného zákonného ustanovenia (ktoré bolo do Občianskeho súdneho poriadku zavedené novelou uskutočnenou zákonom č. 388/2011 Z. z. účinnou od 1. januára 2012) vyplýva, že uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania prichádza do úvahy za splnenia nasledovných zákonných podmienok, že :

a/ predmetom konania je právo (nárok) na zaplatenie sumy prevyšujúcej 400 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, pričom právny titul uplatneného nároku nie je rozhodujúci,

b/ to navrhol odporca,

c/ skutočnosť, že u navrhovateľa nie sú splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdneho poplatku v zmysle § 138 O. s. p. v celom rozsahu (čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku alebo splnenie podmienok pre čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku neodôvodňuje neuloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania).

Súd uloží navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ak sú (vyššie uvedené) podmienky splnené súčasne.

Na zloženie preddavku (v rovnakej lehote a výške) súd vyzve aj odporcu. Ak teda odporca súdu navrhne, aby súd uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, sám musí počítať s tým, že aj on bude vyzvaný na zloženie takéhoto preddavku. Výnimku, kedy účastník nie je povinný zložiť preddavok na trovy konania je iba jediný prípad, spočívajúci v tom, že jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), ktorý sa nevzťahuje na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je štát, štátna rozpočtová organizácia, štátna príspevková organizácia, štátny fond, obec, vyšší územný celok, rozpočtová organizácia a príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti obce a vyššieho územného celku alebo iná osoba, za ktorej všetky záväzky zodpovedá alebo ručí štát. Tento zákon sa nevzťahuje ani na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je Národná banka Slovenska, Fond ochrany vkladov alebo Garančný fond investícií (§ 2 citovaného zákona). Ak je teda účastníkom konania subjekt uvedený v ustanovení § 2 zákona č. 78/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, nemá povinnosť zložiť preddavok na trovy konania; právna úprava tieto subjekty výslovne vylučuje.

Štvrtá veta vyššie citovaného zákonného ustanovenia ustanovuje sankciu za nesplnenie povinnosti navrhovateľa zložiť preddavok za situácie, že tento preddavok zložil odporca, ktorý aj má povinnosť ho zložiť. Touto sankciou je zastavenie konania v lehote 15 dní od márneho uplynutia lehoty na jeho zloženie. U navrhovateľa, ktorý nezloží preddavok na trovy konania môžu preto nastať najmä situácie, že: 1/ tento preddavok zloží odporca, ktorý má povinnosť ho zložiť, 2/ preddavok nezloží odporca, ktorý ani nemá povinnosť ho zložiť. Sankcia v podobe zastavenia konania sa (v zmysle výslovného znenia zákona) vzťahuje len na prípady, v ktorých navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote

nezloží ale ho zloží odporca, ktorý má (súčasne) aj povinnosť ho zložiť. Rovnako judikoval už NSSR vo veci sp. zn. 6Cdo 355/2012.

V predmetnej veci nie je sporné, že navrhovateľ nezložil preddavok na trovy konania a odporkyňami sú subjekty, ktoré nemohli byť ani vyzvané na zloženie preddavku, lebo právna úprava z takejto povinnosti vylučuje (keď jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii) a ktorý tento preddavok ani nezložil. V tejto situácii možno vyvodit' záver, že sankcia v podobe zastavenia konania sa na navrhovateľa nevzťahovala pre nedostatok povinnosti zložiť preddavok na trovy konania na strane odporkyň 1/ a 2/ a tiež aj preto, lebo odporkyne 1/ a 2/ ho ani nezložili. Neboli preto splnené podmienky pre zastavenie konania v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p. a v takom prípade mal súd v konaní riadne pokračovať.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že navrhovateľke v konaní na súdoch nižšieho stupňa bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O. s. p., preto zrušil uznesenie odvolacieho súdu, ako aj rovnakou vadou (konania) postihnuté ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil Okresnému súdu Lučenec na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. júla 2014

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :

Marta Hrčková